

Vil miljømerke PVC - sprekker Svanen?

Stiftelsen for Miljømerking i Norge ønsker å miljømerke gulvbelegg som inneholder klorgiften PVC. Det går fram av et forslag til kriterier for miljømerking. Naturvernforbundet vurderer å trekke seg fra samarbeidet om miljømerkingen.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Stiftelsen Miljømerking i Norge har ansvaret for faggruppen som skal arbeide fram kriterier for miljømerking av gulvbelegg. Før kriteriene skal vedtas, skal styrene i Norge, Sverige og Finland godkjenne dem. Kun Naturvernforbundet og Naturskyddsforeningen i Sverige har stilt seg kritiske til at gulvbelegg med PVC skal få det såkalte Svane-merket. Alle andre høringsuttalelser går inn for forslaget.

Føre var-prinsippet

– Plastbelegg utgjør hele 58 prosent av markedsandelen for gulvbelegg. Størstedelen av plastbelegget inneholder PVC,

sier Maria Munther, fagkonsulent i Naturvernforbundet til N&M Bulletin.

Det er stor usikkerhet ved den miljø- og helsemessige siden av PVC-produktenes produksjon, bruk og avfallshåndtering. Dette skyldes at hvor mye og hva som slippes ut av klororganiske stoffer gjennom PVC-produktenes livsløp er relativt dårlig kjent. Samtidig er det stor usikkerhet knyttet til potensielle langsiktige miljøvirkninger av utslipp. Derfor ønsker vi i dette spørsmålet å

bruke føre-var-prinsippet, sier Munther. Hun er NNVs representant i stiftelsens styre, og er skuffet over det som ser ut til å bli stiftelsens konklusjon i denne saken.

Samråd med SFT

Prosjektleder Andreas Lunde i Stiftelsen Miljømerking i Norge sier at alt tyder på at det faggruppen kommer fram til er i samsvar med SFTs holdning når det gjelder bruk av PVC. SFT mener det ikke er noe som tyder på at virkningene av PVC

er så alvorlige at man må bruke føre-var-prinsippet.

– I kriteriene legger vi imidlertid stor vekt på strenge utslippskrav, krav til produksjonen og til virkninger på nærmiljøet rundt fabrikkene som framstiller produktet. Vier også betenkt med hensyn til deponi og forbrenning av PVC, men faggruppen anser ikke dette som et stort problem, sier Lunde. Han understreker at det er såkalt langlivet PVC, med levetid over ti år, som vil bli godkjent.

Trekker seg fra miljømerkingen?

Naturvernforbundet (NNV) er redd for at det offisielle miljømerket "Den grønne svane" nå får ytterligere svekket troverdighet, og vurderer derfor å trekke seg fra Stiftelsen Miljømerking i Norge.

– Sakene om miljømerking av finpapir og gulvbelegg føyer seg inn i rekken av saker der Naturvernforbundet ikke har fått gjennomslag for strengere krav til merking av produkter, sier generalsekretær Helene Bank i Naturvernforbundet.

– Vi er opptatt av svanemerkets troverdighet, og er derfor kritiske til at vi etterhvert får flere eksempler på at det ikke sies nei til spesielt risikable produkter.

Misfornøyd

Det stilles løpende spørsmål om hvorvidt NNV skal fortsette arbeidet i stiftelsen. Bank minner om at forbundet tidligere har signalisert at man trekker seg ut av stiftelsen dersom PVC-produkter blir miljømerket.

Helene Bank er også misfornøyd med at styrets med-

lemmer nå er pålagt total taushetsplikt. Det betyr i praksis at Naturvernforbundets representant i styret ikke kan diskutere aktuelle saker verken med andre miljøorganisasjoner eller med kolleger i NNV.

– Tidligere var det taushetsplikt på det som dreier seg om bedriftsinterne forhold. Dette er forståelig, men det er helt uakseptabelt at vanlige styresaker hemmeligholdes for offentligheten. Det er tross alt forbrukerne som er målgruppen, sier Bank.

Økt motstand mot leting på Midt-Norge

side 3

Innsamling av KFK for dyrt, mener Berntsen

side 4

Norge dårligst i ozonklassen

side 5

Departement krangler om dyre NOx-utslipp

side 7

Natur&Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Oslo Grafiske as.
Trykket på Retur Offset, 100
prosent resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin utgis 25.
februar 1994.

Lovende takter

Det skjer noe rart i norsk politikk for tiden. I underskogen vokser det frem en erkjennelse som minner om det budskapet som Thorbjørn Berntsen fyrte av på nyåret: Vi kan ikke bruke opp alle ressursene våre på en gang.

I Agder-fylkene har den foreslåtte oljeletingen stått på dagsorden i begge fylkestingene. Begge fylkestingene gikk i mot letevirk-somhet, og vedtaket som ble fattet i Aust-Agder er direkte oppsiktsvekkende. For hør bare: "Etter en samlet vurdering vil fylkestinget ikke tilrå letevirk-somhet i Skagerrak. En eventuell oljeressurs skal spares til de kommende generasjoner."

I nabofylket Vest-Agder fattet Arbeiderparti-laget et tilsvarende vedtak: "Alle fremtredende politikere og økonomer i Norge har uttrykt bekymring for Norges store oljeavhengighet og hensynet til kommende generasjoner. Dette har også regjeringsmedlemmer fra Arbeiderpartiet gjort. Vest-Agder Arbeiderparti deler disse bekymringene. [...] Vest-Agder Arbeiderparti tilrår regjeringen å si nei til leteboring i Skagerrak nå."

Fylkestinget i Vest-Agder tok ikke direkte stilling til Arbeiderpartiets argumentasjon, men vedtaket var fullt av miljøargumen-ter i sitt nei til leting.

Tilsvarende generasjonsargumenter finner vi i oppropet fra de 11 Senterparti-ordførerne i Nordland om letevirk-somheten i den regionen. Det virker som om Berntsens holdninger til forbruksvekst og fordeling ikke er så løstrevet fra den politiske virkelighet som uttalelser fra Gro Harlem Brundtland og Kaci Kullmann Five kan tyde på.

I en situasjon der miljøtruslene tårner seg opp også for Vestens befolkning, vil det lett kunne utvikle seg en tendens til at folk tenker som så: "Dette kommer til å gå galt i alle fall. La oss like godt bruke opp ressursene selv mens vi ennå har anledning til det." Den politiske retning som vi kan se spor av i behandlingen av de konkrete oljesakene, bærer imidlertid bud om at monumen-tale utfordringer også kan fremkalle en positiv og fremtidsrettet vilje til å ta ansvar langt utover egen valgperiode.

Det vil bli spennende å se om denne tendensen vil forsterke seg i tiden som kommer. For rikspolitikere som har ambisjoner utover stortingsperioden frem til 1997 vil det trolig være nyttig å låne øre til de nye tonene. Stortingets behandling av åpningen av Skagerrak og Midt-Norge for oljeleting vil gi et interessant signal.

Gjestekommentar

Samla samferdselplan?

Karen Johanne Baalsrud
Leder av Naturvern-
forbundet i Etne

"Der kan dere se", står det på hypokonderens gravstein. Han fikk rett til slutt, men hvilken glede hadde han av det? Naturvernere har alltid rett. Det har på mange måter blitt en vane. Men vi er også vant med at premissene i den politiske debatten legges av andre enn oss, og følgelig kommer vi ofte sent på banen – og taper. Så viser det seg gjerne i ettertid at vi hadde rett likevel.

Vi har hatt rett når det gjelder behovet for vern av arter og områder. I snart 80 år har Naturvernforbundet arbeidet målrettet for dette. I våre dager er det allmenn bekymring for arts-mangfoldet. Men det er langt fra deklarasjons-stadiet til aktiv handling. Videre arbeid med naturarven er påkrevet.

Naturvernforbundet utga i 1974 boka "Energi, samfunn, livsstil", der beskrivelsen av 1990-situasjonen har slått utrolig godt til. Bokas skisse til utflåting av energiforbruket er ikke tatt til følge. Men nå settes mange av bokas forslag på dagsorden.

Jeg tror tida er inne til å fastslå at vi også har rett i spørsmålet om forbruksvekst. Når Thorbjørn Berntsen nå har gått ut med sin bekymring for størrelsen på barnebarnas flytte-lass, må vi være på pletten med støtte, og med krav om praktisk oppfølging.

Det fjerde av Naturvernforbundets satsingsområder er samferdsel. Her får vi stort sett rett hver gang nye store natur-og samfunnsødeleggende prosjekter vales ut.

Har naturvernerne virkelig aldri tatt feil? Jo, selvsagt. Det fantes for eksempel en tid da enkelte naturvernere foreslo at verdens energibehov kunne fylles gjennom den nyutviklede atomkraften.

Når vi tar feil, så er det – enten fordi vi lar oss blen-

de av tekniske nyvinninger, og på samme måte som naive utviklingsoptimister glemmer at det faktisk finnes naturlover,

– eller fordi vi glemmer å tenke langsiktig. Det kan være fristende i praktisk politikk – på kort sikt kan vi lage mange taktiske allianser.

På samferdselsfronten har vi ikke vært flinke nok til å tenke langsiktig. Vårt engasjement har kommet humpende etterhvert som nye prosjekter kommer fra tegnebordet. Det er for seint! Måten samfunnet nå håndterer utbygging av veinettet i Norge ligner mye på forvaltningen av vannkraften i 60- og 70-årene. Ennå har ingen førende krefter i samfunnet begynt å diskutere hvor mange veier vi trenger tilsammen. Denne jobben må vi få satt i gang nå.

Etter Rio-konferansen bør ordet bærekraftig forekomme i formuleringen av overordnet mål i enhver planleggingsprosess. Var samferdselsministeren fraværende da regjeringen lærte det? Aktuelle spørsmål er nå: Hvor langt skal veibyggingen drives? Hvor mye skal folk reise? Hvor vil vi ikke ha veier?

Samla Plan for vassdrag var en praktisk erkjennelse av at det finnes et tak for hvor mye vann som skal sendes gjennom turbiner, og at noe skal få renne utenom. På veisektoren lages det fortsatt fireårsplaner for nye prosjekter. Noen planer fram i tid kan vi se for oss nye vei-stubber gjennom mange "glemte" lommer på kartet, der natu-rens mangfold ennå herjer nolenunde fritt. Undre meg på hva som skal bygges i 2034 – 37?

En samla plan for samferdsel vil være en norsk oppfølging av det som deler av Europa er i gang med, "sustainable mobility". Her må vi naturvernerne tenke langsiktig og nøk-ternt. Planleggere og politike-re skal få se at vi alltid har rett!

Økt motstand mot leting i Midt-Norge

– Naturvernforbundet vil prioritere motstanden mot oljeleting i de kystnære områdene utenfor Midt-Norge enda høyere enn motstanden mot leting i Skagerrak, sier fagsjef Fredrik Theisen i Naturvernforbundet.

N&M Bulletin
Gunnar Bolstad

Mens den politiske striden om nye leteområder i stor grad har dreid seg om Skagerrak, ønsker Naturvernforbundet nå å flytte fokus lenger nordover. De seks mest omstridte leteområdene utenfor Midt-Norge (1, 2, 5, 8, 9 og 10) er minst like økologisk sårbare som Skagerrak, og enda viktigere som gyteområder. Disse områdene ligger også svært tett opp til land. Ved et eventuelt oljesøl vil drivtiden til land være begrenset til noen timer.

Begrenset entusiasme

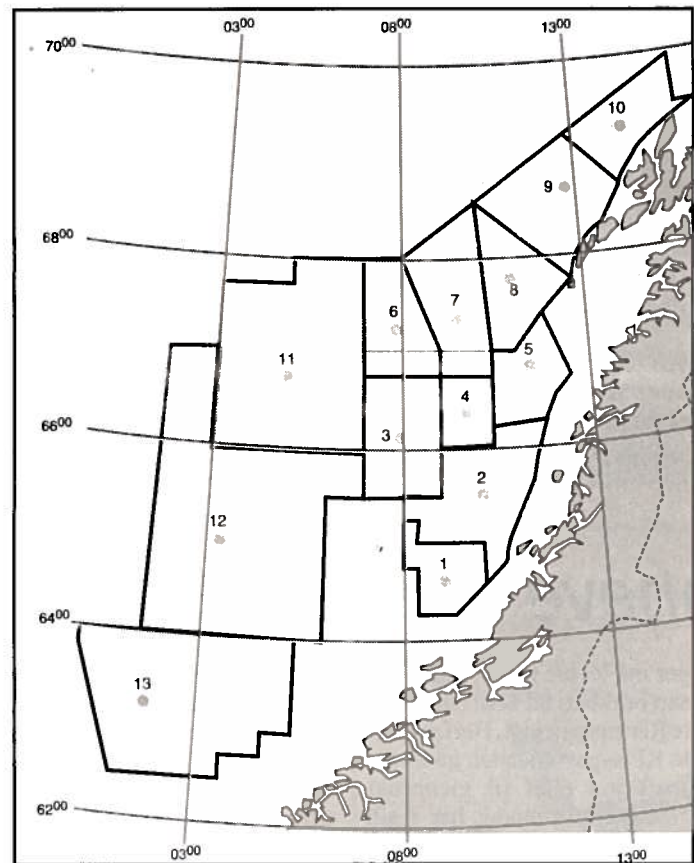
Også blant folkevalgte organer i Midt-Norge er entusiasmen for oljeleting begrenset. Fylkestinget i Nordland utelukker

boring i områdene 1 og 9, og vil ha en utvidet konsekvensutredning om vårgytende sild og konsekvenser for oppdrettsnæringen før de vil behandle områdene 2, 5, 8 og 10.

I Nord-Trøndelag er saken ikke behandlet i et samlet fyl-

kesting, men hovedutvalget for miljø-, plan- og næringssaker har gått mot åpning av områdene 1 og 2, som er de to kystnære områdene som ligger utenfor fylket.

Bente Aasjord i Naturvernforbundets Barentshavutvalg

kan fortelle om den reneste vårløsningen for motstanden mot oljeplanene utenfor Nordlands-kysten.

Stemningen snudde

– Til å begynne med var stemningen entydig positiv, men etter hvert er det blitt mulig å få forståelse for motargumentene, sier Aasjord.

Blant annet gikk de 11 Senterparti-ordførerne i fylket ut med et opprop om å spare oljeressursene for kommende generasjoner, noe som er blitt fulgt opp av Anne Enger Lahnstein. Aasjord er positivt overrasket over fylkestingets betingede vedtak, som syntes helt umulig i begynnelsen av den politiske prosessen.

Aasjord frykter imidlertid at de kystnære områdene i Midt-Norge kan bli en miljøpolitisk salderingspost når åpningen av nye felter skal behandles i vår:

– Det er en fare for at regjeringen gir Thorbjørn Berntsen og miljøbevegelsen en billig sukkerbit ved å holde fingrene unna Skagerrak, og i stedet gå tungt inn utenfor Midt-Norge der det nasjonale konfliktnivået er mindre, sier Aasjord, som varsler at Naturvernforbundet ikke vil la seg kjøpe gjennom en slik hestehandel.

– Regjeringen spiller falskt i Skagerrak

– Det er helt utelukket at man vil finne olje i de østlige områdene av Skagerrak. Derfor driver myndighetene et politisk falskspill, mener fagsjef Fredrik Theisen i Naturvernforbundet.

– Det er bare i Farsund-bassenget sørvest for Kristiansand at det er geologisk mulig å finne olje. Og det er bare dette området som er foreslått åpnet uten

restriksjoner. Når det gjelder områdene lenger øst, oppover mot Oslofjorden, er det helt utelukket at man vil finne noe annet enn gråstein, sier Theisen.

Han mener det er i ferd med å utvikle seg en politisk hestehandel uten hest: – Vi liker det ikke dersom energiminister Jens Stoltenberg later som om han gir etter for miljøpress i de østlige områdene, når det eneste han egentlig er interessert i, er å få åpnet Farsund-bassen-

get, sier Theisen, som heller ikke er villig til å godta noen handel der Midt-Norge ofres for å berge Skagerrak.

Politisk motstand

I Agder-fylkene er den politiske motstanden enda større enn i Midt-Norge. Begge fylkestingene har gått i mot oljeletingen. I Aust-Agder skjedde det etter at fylkestinget forkastet fylkesutvalgets innstilling, som var positiv. Argumentasjonen

i vedtaket var til dels oppsiktsvekkende: "En eventuell oljeressurs skal spares til kommende generasjoner", heter det i vedtaket. Tilsvarende holdning gikk igjen i Vest-Agder Arbeiderpartis vedtak forut for fylkestingets behandling.

Naturvernforbundet har tatt initiativ til allianser mot oljeletingen både i Skagerrak og Midt-Norge, og regner med bred støtte både fra fiskerinæring og reiseliv.

KFK-saken ruller videre

- Innsamling av KFK blir for dyrt

Stavanger-modellen for innsamling av KFK fra kjøleskap og fryserer blir for dyr hvis den skal dekke hele landet, sier miljøvernminister Thorbjørn Berntsen til N&M Bulletin. I Sverige er det allerede vedtatt en innsamlingsordning som skal fungere fra 1995.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

I Stavangerområdet har firmaet Norsk Kjøleindustri etablert en ordning med innsamling av

kasserte kuldemøbler for å tappe rundt 95 prosent av den ozonnedbrytende KFK-gassen. Dette er den eneste systematiske innsamlingsordningen for KFK i landet. Firmaet har foreslått å etablere et slikt innsamlingsystem i hver landsdel, slik at hele landet blir dekket.

Berntsen lovet i Stortinget for over ett år siden at det skulle etableres en landsomfattende innsamling av brukte kuldemøbler innen 1993. Løftet ble ikke oppfylt, og nå er miljøvernministeren negativ til forslaget fra Norsk Kjøleindustri.

Statens forurensningstilsyn (SFT) har funnet ut at det blir utrolig kostbart å etablere et landsomfattende KFK-innsamling i tråd med Stavangermodellen. For å finansiere ord-

ningen, må det ilegges en veldig stor pant på hver kjøleskap og fryser, sier Berntsen. Men han presiserer at det ikke er tatt noe endelig standpunkt.

70 millioner

SFT har laget en rapport for Miljøverndepartementet om ulike innsamlingsordninger for KFK fra kjøleskap og fryserer. Denne rapporten er hemmeligstemplet, og det vil ta flere uker før det avgjøres om en innsamlingsordning skal etableres.

Ifølge Norsk Kjøleindustri og KBF-Informasjon vil det koste omlag 70 millioner kroner i året, eller 1000 kroner per kuldemøbel, å få i stand innsamling av kjøleskap og fryserer i hele landet basert på Sta-

vangermodellen. I Stavangerområdet finansieres KFK-innsamlingen med 50 kroner i økt renovasjonsavgift per husstand. Dette mener altså Berntsen blir for mye for hele landet.

I Sverige er det allerede vedtatt at fra 1995 skal alle kasserte kjøleskap og fryserer samles inn av kommunene. Kravet er at 80 til 90 prosent av all KFK i kuldemøblene skal samles inn, ifølge Maria Delvin i det svenske forurensningstilsynet. Avhengig av hvilken ordning som velges, vil det koste fra 300 til 500 kroner per kilo KFK som samles inn. Den billigste ordningen innebærer at en bil kjører rundt og foretar pressing av isolasjonen av kuldemøblene. Ordningen skal finansieres gjennom ca. 15 kroner i økt renovasjonsavgift i året. Etter det vi erfarer, har det norske Miljøverndepartementet vært på befaringsreise i Sverige for å studere ordningene for KFK-innsamling i kuldemøbler.

Forhandlinger

I Danmark foregår det nå forhandlinger mellom myndighetene og industrien om etablering av en tilsvarende innsamlingsordning som i Sverige. Forhandlingene utvikler seg meget positivt, og et vedtak ventes innen årets utløp, sier Peder Grav i det danske forurensningstilsynet (Miljøstyrelsen) til N&M Bulletin.

Berntsen fortalte for øvrig i intervjuet med N&M Bulletin at myndighetene arbeider med en ordning for innsamling og gjenvinning av brukte datamaskiner.

NOE vil oppheve KFK-plikten

Nærings- og energidepartementet (NOE) sier ja til forslaget fra SFT om å oppheve leveringsplikten for de ozonnedbrytende gassene. Blant andre Naturvernforbundet frykter at denne endringen vil føre til økte KFK-utslipp.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Statens forurensningstilsyn (SFT) foreslo i fjor høst å endre KFK-forskriften, slik at eiere av større kuldeanlegg ikke len-

ger må levere brukt, men fortsatt brukbar, KFK til det såkalte Returprosjektet. Herfra skulle KFK-gassen enten gå til destruksjon eller til gjenbruk. Naturvernforbundet har i sin høringsuttalelse sagt at å oppheve leveringsplikten betyr økte KFK-utslipp til stratosfæren. Grunnen er at det da ikke vil være noen kontroll med KFK-bruken i kuldebransjen og at mye av gassen kan lekke ut til stratosfæren.

Men NOE støtter altså endringen av KFK-forskriften, utelukkende av økonomiske hensyn. Miljøargumentet er overhodet ikke nevnt i høringsutta-

lelsen. NOE lar blant annet hensynet til utkantbutikker med svak økonomi veie tungt. "Det vil også være et problem at kuldeentreprenørene har begrenset kapasitet til å installere og til å bygge om gamle anlegg," skriver NOE.

Også Finansdepartementet støtter regelendringen, forutsatt at den ikke medfører vesentlige samfunnsøkonomiske kostnader.

Også Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) støtter forskriftsendringen, men mener at det i tillegg må være en plikt for anleggseieren å påse at kuldeanlegget ikke lekker KFK.

700 anmeldt for faunakriminalitet

Ifjor ble omlag 700 tilfeller av faunakriminalitet anmeldt til politiet, viser en oversikt fra Statistisk Sentralbyrå. Det er første gang slik statistikk er laget. Ulovlig jakt var den hyppigste årsaken til anmeldelse.

145 nye verneområder i 1993

I løpet av 1993 ble det opprettet 145 nye verneområder her i landet. I underkant av 21 000 km² kvadratkilometer, eller 6,4 prosent av Norges landareal, nå er vernet etter naturvernloven. Ved årsskiftet var 23 områder midlertidig vernet.

KFK-saken ruller videre

Norge dårligst i ozonklassen

Norge framstår i skandinavisk sammenheng som en sinke i spørsmålet om ozonnedbrytende stoffer. Både Sverige og Danmark har planer om raskere utfasing av stoffene HKFK og metylbromid enn oss.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Både i Danmark og Sverige foreligger det forslag om forbud av HKFK-bruken innen 2002. I Sverige skal dette diskuteres i Riksdagen til sommeren, men allerede nå er det klart at det er politisk flertall for dette målet, får N&M Bulletin opplyst i det svenske Miljødepartementet.

Danskene har allerede vedtatt forbud i 2002, men har havnet i en strid med EU om dette. Norges linje er å følge EU, som foreløpig ikke har vedtatt noe mer ambisiøst mål

enn revisjonen av Montreal-protokollen. Der var målet et endelig forbud innen 2030. Imidlertid foreligger det et forslag i EU om forbud innen 2014, med viktige unntak. Den daværende danske miljøvernministeren Per Stig Møller kalte i sin tid dette forslaget for "meget svakt".

Også når det gjelder stoffet metylbromid ligger vi etter våre naboer. Metylbromid er en meget aggressiv ozondreper, og er ansvarlig for omtrent ti prosent av uttynningen av ozonlaget. Det svenske forurensningstilsynet (Naturvårdsverket) har nå foreslått forbud innen 1998, i likhet med det danske Miljødepartementet. Også her legger Norge seg på EFs nivå, der forslaget lyder på halvering innen 1998.

I Norge brukes ti tonn metylbromid i året, ifølge en ny rapport fra Nordisk Ministerråd ("Methyl Bromide in the Nordic Countries"). Det er en tredjedel av Danmarks forbruk, og knapt dobbelt så mye som svenskenes. Ifølge rapporten finnes det brukbare alternati-

ver for metylbromid for alle bruksområder.

I Norge brukes metylbromid til desinfeksjon av blant annet nøtter, møbler, bygninger og møller.

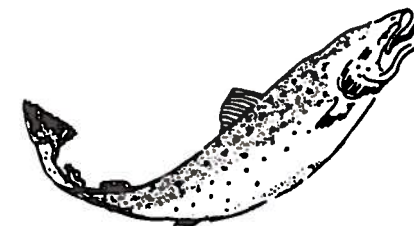
Tette anlegg

I Norge finnes ingen krav om at kuldeanlegg i butikker og i industrien må være tette, slik at de ikke lekker KFK. 15 til 20 prosent av KFK-gassen i disse anleggene lekker ut hvert år. Imidlertid innføres det nå en frivillig ordning, der bedriftene kan få utført en sikring av anleggene av godkjente entreprenører. Men det å benytte seg av denne ordningen vil medføre økte utgifter. Dermed er det uvisst hvor mange som faktisk vil ta i bruk den frivilli-

ge ordningen. I tillegg er det en bestemmelse i Plan- og bygningsloven om at faste kuldeanlegg, som er en del av bygningen, må være tette. Men dette gjelder ikke for eksempel kuldeanlegg i butikkene.

I Sverige er det annerledes. Der har det siden 1989 vært forbud mot å ha anlegg som lekker KFK. Kommunene har ansvaret for at dette forbudet overholdes, og egne tilsynsmenn står for kontrollen, får vi opplyst i Naturvårdsverket.

I Danmark finnes det ingen planer om statlige krav om tethet i anleggene. Per Henrik Pedersen i det danske Miljøstyrelsen sier at han tror lekkasjene vil reduseres etterhvert som KFK-gassen blir mer kostbar.

- vi kalker for livet

Miljøindustri a.s
Kalkprodukter

Et Aker selskap

Kalkprodukter
Postboks 38
3951 Brevik

HFK blir forbudt?

Drivhusgassen HFK kan bli forbudt i år 2000. Klimakonvensjonen kan sørge for det. HFK brukes i økende grad som erstatningsstoff til de ozonnedbrytende KFK-gassene.

Klimakonvensjonen sier at utslippene av gasser som bidrar til drivhuseffekten skal stabiliseres på 1990-nivå innen år 2000. HFK-forbruket i Norge var tilnærmet null i 1990, slik at en oppfyllelse av konvensjonen skulle tilsi at forbruket opphører i år 2000. Det er Greenpeace som gjennom avisens Informasjon framsetter denne tolkningen. Miljøorganisasjonen får delvis støtte i det

danske miljøbyråkratiet.

Det er ingen tvil om at HFK-gassene er dekket av klimakonvensjonen. Derfor må vi se om det er mulig å overholde en utfasing innen år 2000, sier Ulrik Torp i Miljøstyrelsen til avisen. I Sverige har Naturvårdsverket foreslått at HFK-bruken begrenses til kulde-, varme- og klimaanlegg. Uten denne begrensningen, vil HFK-bruken i år 2000 være "betydelig høyere", heter det i forslaget. I den britiske klimaplanen heter det at HFK-utslippene må ned på 1990-nivå innen år 2000. Det understrekes at det vil bli vanskelig.

Takk for støtten!

Vestlandsmeieriet

Barwil Agencies A/S

Vi som jobber på jernbanen er stolte fordi vi også gjør en innsats for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

HAUGESUND KOMMUNE

ARENDALS
FOSSEKOMPAZI

Kinnervik AS

FØLG MED I
DAGENS
SPENNENDE
ENERGI- OG
MILJØDEBATT.LES FAGBLADET
ENERGI!

ABONNEMENT: 22 69 58 70

Auken vil kutte CO₂-utslippene

I et brev til miljøvernministrene i EU og EFTA foreslår den danske miljøvernministeren Svend Auken at de rike land skal forplikte seg til å kutte CO₂-utslippene med 20 prosent innen 2005.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Ifølge den danske avisen Politiken mener Svend Auken at avtalen FN-landene inngikk i Rio, om stabilisering av CO₂-utslippet på 1990-nivå innen 2000, er for svak. Han skriver blant annet i brevet til sine kolleger i EU og EFTA at det ikke er nok å stabilisere utslippene, og at de rike landene må være villige til å gå i spissen for en skjerpet målsetting. Auken

sier at det i denne forbindelsen kan være aktuelt å innføre en egen CO₂-avgift.

Innspill til forhandling

Danskene vil legge fram forslaget når den såkalte klimakomiteen møtes i Geneve den uken. Ifølge Politiken er det den danske regjeringens hensikt at de skjerpede kravene skal kunne vedtas når medlemslandene møtes til den første partskonferansen, som etter planen skal holdes i Berlin våren 1995.

– Det er positivt at Danmark har tatt et initiativ for å øke ambisjonene når det gjelder å begrense utslippene av CO₂, sier miljøvernminister Thorbjørn Berntsen i en kommentar til N&M Bulletin.

– Utspillet synes ikke minst interessant i forhold til den pågående klimadebatten innad i EU. EU har, i motsetning til Norge, hittil ikke kommet no-

en vei når det gjelder innføring av avgifter for å stabilisere sine utslipp av CO₂, blant annet på grunn av uenighet om byrdefordeling mellom medlemslandene, sier Berntsen.

Storre ambisjoner

– Det danske forslaget understreker nødvendigheten av en videre omlegging av både utslipps- og forbruksmønstre inn i neste århundre, dersom vi skal ta klimatrusselen på alvor.

– Hvordan nye internasjonale forpliktelser, skal utformes, vil være et tema for videre forhandlinger, både på regionalt og globalt nivå. Fra norsk side vil vi fortsatt arbeide for internasjonalt mer ambisiøse og forpliktende mål, og samtidig legge vekt på at disse kan nås til lavest mulig kostnader, og med en rimelig fordeling landene imellom, mener Berntsen.

- Slapp miljømerking

Naturvernforbundet mener Stiftelsen for Miljømerking i Norge bør stille strengere krav til skogbruket i forbindelse med miljømerking av finpapi.

N&M Bulletin
Signy Svendsen

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) er kritisk til de kriteriene Stiftelsen for Miljømerking i Norge foreslår skal gjelde for miljømerking av finpapi. I kriteriene stilles det strengere krav til utslipp enn det dagens lover og forskrifter krever, men det vil fortsatt være lov å bruke klorholdige blekekjemikalier. Det foreslås heller ingen krav til råstoffet som skal brukes i produksjonen.

– Vi forstår ikke at Stiftelsen

for Miljømerking i Norge ikke stiller krav til hvordan skogbruket drives der papirindustrien henter sitt virke, sier daglig leder i NOA, Gjermund Andersen.

– Dersom det stilles krav til utslipp samtidig som vi hogger skog der trua plante- og dyrearter lever, kan vi bare si farvel til hele Svane-merkingen, mener Andersen. – I dag belønnes ikke skogeiere som tar store miljøhensyn.

Rene søppelbiler

Det kommunale selskapet Miljøtransport i Oslo, har anskaffet miljøvennlige søppelbiler som går på miljødisel. Dette reduserer svinelutslippene i Oslo med over et tonn hvert år.

Østerrike best?

Østerrike er verdens mest miljøvennlige land, i følge Der Spiegel. Norge er på sjetteplass. Verst ut i tabellen kommer USA, som er minst miljøvennlig på blant annet CO₂- og NOx-utslipp.

Uenige om dyre NOx-utslipp

Det er strid mellom Finans-, Samferdsel- og Miljøverndepartementet om hvor mye Norge skal redusere utslippene av nitrogenoksider (NOx). Utslippene koster Norge milliarder av kroner i helse- og miljøutgifter. SFT har nå laget en oppdatert kostnadsanalyse.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Norges mål om å redusere utslippene med 30 prosent fra 1987 til 1998 ville spart samfunnet for rundt sju milliarder kroner hvert år. Thorbjørn Berntsen sa i forrige N&M Bulletin at Norge ikke klarer å oppfylle målet.

– Her er det strid mellom departementene, sier Berntsen.

– Miljøverndepartementet står mot de som mener vi driver med for mye som fører til ekstra belastninger på norsk næringsliv og øker norsk kostnadsnivå, sier ministeren til N&M Bulletin.

Det er seks departement, Finans-, Samferdsel-, Landbruk-, Nærings- og energi, Utenriks- og Miljøverndepartementet som diskuterer hvordan NOx-utslippene kan reduseres. Det er sannsynlig at departementene er uenige om hvor mye Norge skal redusere utslippene med.

– Vi ønsker ideelt sett et bedre grunnlag for å anslå omfanget av både kostnadene og nytten knyttet til eventuelle endringer i bruken av virkemidler, sier Nils Axel Braathen, avdelingsdirektør i Finansdepartementet.

– Det er veldig stor usikkerhet ved mange av de beregningene som gjøres, sier han og

understreker at det “derfra til å si at man ikke kan lage en handlingsplan, er et langt skritt”.

Sparer utgifter

De norske utslippene av NOx var i 1991 på 218 000 tonn. Dermed er Norge et av de landene som slipper ut mest NOx pr. innbygger. NOx forårsaker blant annet sur nedbør, astma og allergi.

Statistisk Sentralbyrå har tidligere regnet ut at Norge sparer 89 kroner i redusert forurensningsutgifter for hver kilo NOx vi klarer å redusere utslippene med. I tillegg kommer andre samfunnskostnader. – For biltrafikken i byene er kostnader som ulykker, veislitasje og støbelastning vel så store som helsekostnadene, sier forskningssjef Knut H. Alfsen ved Statistisk Sentralbyrå.

Bare to tiltak

– Hvis man gjør noe annet enn å sette en katalysator på bilene, som å redusere biltrafikken i byene, kan man oppnå ganske betydelige ekstragevinster. Tiltak mot NOx-utslipp i byer gir mer effekt per krone enn i fis-

keflåten, slår Alfsen fast.

Siden Statens forurensningstilsyn la fram sine forslag til tiltak for å redusere NOx-utslippene i 1991, har myndighetene satt i verk to tiltak: CO₂-avgiften har økt med rundt ti øre, og rensekraftene til varebiler har blitt strengere. I stedet for å bruke SFTs forslag, har regjeringen ventet på at en arbeidsgruppe skal bli ferdig med å sy sammen en handlingsplan som skal være sektorovergripende og kostnadseffektiv.

Et problem for forkjemperne for en god handlingsplan er at mange skader som følge av NOx-utslipp kan være vanskelige å kostnadsberegne. Hvor mye naturglede og turistinntekter går tapt når fisken forsvinner?

SFT beregner

Statistisk Sentralbyrås utregning av NOx-kostnadene blir nå oppdatert av Statens forurensningstilsyn, i en grundigere analyse av hvor mye NOx-utslippene koster Norge. Denne analysen brukes i innspurten av “handlingsplan-forhandlingene” mellom departementene.

Suksess med NOx-skatt

Sverige har hatt suksess med innføringen av en NOx-skatt på 40 kroner per kilo. Skatten gjelder for varmekraftverk, men regjeringen vurderer å overføre den til alle industrier. Utslippene fra kraftverkene, har gått ned med mellom 20 og 30 prosent fra skatten ble vedtatt, til den ble innført, forteller Naturskyddsföreningen.

Lavere klimautslipp

De aluminiumsproduserende landene er blitt enige om å redusere produksjonen med oppmot to millioner tonn, eller omlag ti prosent, over en periode på halvannet år. En slik reduksjon vil også føre til reduserte utslipp av de potente klimagassene CF₄ og C₂F₆ i størrelsesorden 4-5 millioner tonn. Dette er nesten like mye som den norske bilparken slipper ut i løpet av et år.

BIOBRENSEL: Europa-kommisjonen i EU har foreslått å gi biobrensel en avgiftslette på 90 prosent, skriver Nytt fra EU.

Sira-Kvina
kraftselskap

SUNNDAL
KRAFTFORSYNING

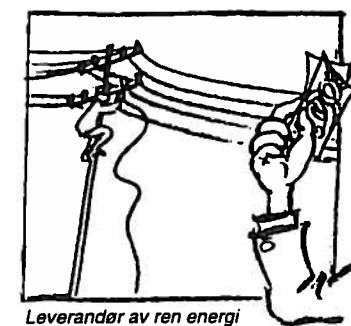
Postboks 83,
6601 Sunndalsøra

SANDNES
ELEKTRISITETSVK

Hovevn. 9, 4300 Sandnes
Tlf.: 44 66 60 40

Sundhordaland kraftlag A.S.
En stabil kraftleverandør
med lokal forankring.
Tlf. 53 41 06 22 Fax: 53 41 41 70

Følger du
strømmen

Leverandør av ren energi

Lofotkraft

Tlf., Svalbard 76 07 10 66 Tlf., Fygle 76 08 01 11 Tlf., Reine 76 09 21 00

Kraftindustrien støtter Naturvernforbundet!

NRV Nedre Romerike Vannverk A/L
Strandvn. 22,
Boks 25, 2011 Strømmen
Tlf. 63 81 50 50
Telefax 63 80 05 51

valdres
ENERGIVERK A.S

Troms fylkeskommunes
ENØK-FOND
Tlf. 766 36 011

SOGN OG FJORDANE
SFE
ENERGIVERK

NARVIK ENERGIVERK
Postboks 55
8501 Narvik
Tlf. 769 22 300

Alta
Kraftlag a/l

NEV NESODDEN
ENERGIVERK
Postboks 23
1456 Nesoddhøgda
Tlf. 64 91 16 60

Elkem
Saudefaldene
4200 Sauda
VASSKRAFT
- miljøkraft

NEAS NORDMØRE
ENERGIVERK AS

Tenk miljø! Bruk ren energi

BERGEN
LYSVERKER

Lars Hillesgate 10 – 5015 Bergen
Telefon 55 97 81 00

Energiforsyningen «bruker» naturen
ved produksjon av miljøvennlig energi – vannkraft

Energien
som alle har tilgang til
som ikke lukter
som ikke forurensar

VANNKRAFT ER ET TOPP PRODUKT
til lys, varme, motordrift m.m.

Utrolig nok – Prisene er på vei ned!

Nittedal Energiverk
Rådhuset, 1492 Nittedal • Telefon 67 06 80 00

FOSEN KOMM.
KRAFTLAG

Telefon - 72 52 04 20
7160 BJUGN

Elektrisitet -
en ren og miljøvennlig energi!

Sør-Troms Elforsyning A/S
Boks 2080, 9401 Harstad. Tlf. 77 07 49 55

Statkraft
Region Vest-Norge

Region Vest-Norge er Statkrafts driftsområde i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Regionen er ansvarlig for drift av 13 vannkraftverk fordelt på stasjonsgruppene Ulla-Førre, Folgeforn, Eidfjord, Vikfalli og Jostedal. Installert effekt er på 4042 MW og årsproduksjonen ca. 10.500 GWh. Regionsenteret ligger i Sauda.

VANNKRAFT - REN ENERGI!

Frogn Kommune E-verk
støtter Naturvernforbundet

Aust-Agder Kraftverk

Med vår lave elpris,
sterke ENØK-innsats og
kommunikasjon med sam-
funnet, har vi nå opp i mot
90 % av oppvarmingsmarkedet.

VANNKRAFT BIDRAR
TIL ET ENDA BEDRE
GRENLANDS-MILJØ

MELØY KOMMUNALE EL. VERK
INSTALLASJONSDELING
8150 ØRNES

VI UTFØRER OPPDRAG INNEN:

- STERK- OG SVAKSTRØMINSTALLASJON
I NYBYGG OG UTVIDELSER, SAMT
FORETAR REPARASJONER.

LEVERER OG MONTERER OGSÅ
PARABOL OG ANNET ANTENNE-
UTSTYR.

AVD. ØRNES
TLF.: 776 54 022

AVD. ENGAVÅGEN
TLF.: 757 54 022

SKK

Skiensfjordens kommunale kraftselskap
STORGATEN 159 • POSTBOKS 80 • 3901 PORSGRUNN • TELEFON 135 54 75 00

Oslo Energi

OGSÅ KRAFTUTBYGGERE ER NATURVENNER

Vi gjør mye for å lege sår:
landskapspleie, arondering, tilsåing av tipper, terskler, utsetting av settefisk m.m.

FHR

Foreningen til Hallingdalsvassdragets regulering
Boks 2481 Solli, 0202 Oslo 2
Tlf. 22 43 50 50

Produsent av ren
og fornybar energi

Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA

Kvalitet og service - Statoils bidrag til energiforsyningen

Enten det gjelder turbinoljer, regulatoroljer og isoléroljer, rense- og avfettingsmidler eller drivstoff, er Statoil din naturlige samarbeidspartner. Med distribusjonsanlegg i alle deler av landet, er Statoil alltid i nærheten.

Kontakt oss gjerne for mer informasjon!

Statoil Norge AS
Avd. Spesialprodukter
Telefon 22 96 20 00